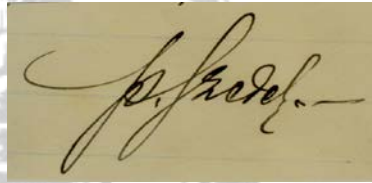
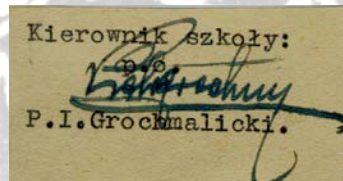

Kierownicy szkół w Rejowcu z polskim językiem nauczania od Szedla do Zwierzyńskiego.

W szkołach w Rejowcu pracowali następujący kierownicy szkół:

Piotr Michał Szedel¹
(początek stycznia 1907 - 23.11.1915 r. - 01.09. 1930 r.)

Piotr I. Grochmalicki²

¹ ur 18 kwietnia 1870 roku w Częstochowie, syn Michała i Marianny z Uścieszyskich. W Rejowcu od 1 stycznia 1907 roku.

² Po przejściu do Chełma, od roku 1936 zaangażował się bardzo aktywnie w działalność ZNP. Był przewodniczącym Wydziału Organizacyjnego Oddziału Powiatowego ZNP w Chełmie. W tygodniku „Kronika Nadbużańska” z maja 1936r zamieszczone zostało ogłoszenie następującej treści:

„ Rejestracja bezrobotnych nauczycieli. Zarząd Z.N.P. w Chełmie wzywa wszystkich całkowicie lub częściowo bezrobotnych nauczycieli, aby we własnym interesie zechcieli w czasie od 7 do 20 czerwca r.b. nadesłać piśmienne zgłoszenie do kol. Grochmalickiego Piotra, prezesa tutejszego Ogniska (Szkoła Nr. 5 - ul. Dziesięciolecie). W zgłoszeniu prosimy podać;

- 1) nazwisko i imię,
- 2) miejsce i rok ukończenia za kładu naukowego,
- 3) czy zgłaszający się odbył bezpłatną praktykę nauczycielską- gdzie i kiedy?
- 4) czym się obecnie trudni?
- 5) czy miał lub ma jakieś płatne zajęcie od czasu ukończenia zakładu naukowego - gdzie i jak długo?
- 6) Dokładny adres..”

W tym okresie w skład Zarząd Powiatowego Oddziału ZNP wchodził:
Prezes - Wincenty Zygmunt

Przewodniczący Wydz. Organ. - Piotr Grochmalicki

Przewodniczący Wydz. Pedagog. - Stanisława Osińska

Przewodniczący Pracy Społecz. - Kazimierz Sowa

Przewodniczący Wydz. Finansowego - Władysław Kalita

Komisja Kontrolująca - Kruczek, Luszawski, Drewnowski

Prezes Sądu Organizacyjnego - Jan Szybowicz

Delegat na Sesję Organizacyjną Zjazdu Delegatów - Władysław Głowacki, Fidam Franecki.

Współorganizator wiecu nauczycielskiego 13 października 1937 roku w obronie ZG ZNP, Urząd Wojewódzki w dniu 12 października uzyskał informację, że na 13 października 1937 roku zapowiedziane zostało w Chełmie publiczne zgromadzenie na placu przed pomnikiem poległych o wyzwolenie Ojczyzny. J. Kusz (też były nauczyciel w Rejowcu) opisał to w następujący sposób: (...) „Panowie Wincenty Zygmunt i Piotr Grochmalicki udali się do starostwa o wyrażenie zgody na zgromadzenie publiczne przedstawiając stosowny program wiecu. Zastępca starosty zabronił urządzania jakichkolwiek manifestacji publicznych a nawet składania wieńców pod pomnikiem Józefa Piłsudskiego. W tej sytuacji manifestację zorganizowano w kinie „Apollo”. Przewodniczący W. Zygmunt i P. Grochmalicki podkreślali znaczenie pracy zawodowej i społecznej nauczycieli, ich cierpliwość w stosunkach do polityki rządu – przejawiający się w prześladowaniu nauczycielskich władz ZNP i szkalowania nauczycieli. Zebrani uchwalili rezolucję protestacyjną wysłaną do Prezydenta Marszałka Rydza-Śmigłego i innych”. Po jego zawieszeniu przez premiera Sławoja-Składkowskiego. Kierował szkołą powszechną im. Króla Kazimierza Wielkiego w Chełmie w okresie od 30.06.1932 do 31.08.1938 roku. Poza tymi suchymi faktami nic więcej o nim nie wiemy (jedynie tylko jego podpisy zachowały się w dokumentacji szkolnej). Rozpłynął się jak gdyby we mgle minionego czasu. Brakuje podstawowych danych osobowych, przebiegu pracy zawodowej. W zachowanej kronice Szkoły Powszechnej nr.5 przy ul. Sportowej w Białej Podlaskiej, której kierownikiem szkoły w latach 1937 – 1939 był Piotr Grochmalicki. Istnieje po wrześniu 1939 roku następująca: (...) „Z powodu nieobecności kierownika szkoły Piotra Grochmalickiego stanowisko to obejmuje kierownik szkoły nr. 3 Stanisław Dmiski” Prawdopodobnie miał być w czasie okupacji niemieckiej aresztowany i osadzony w obozie zagłady w Sachsenhausen. Po wyzwoleniu obozu w 1945 roku powrócił do Chełma. Poszukiwania prowadziliśmy w archiwach: Związku Nauczycielstwa Polskiego Zarząd Okręgu Lubelskiego ul Akademicka 4, Związku Nauczycielstwa Polskiego Zarząd Oddziału w Chełmie i Krasnymstawie, Biurze Informacji i Poszukiwań PCK w Warszawie ul. Mokotowska 14, które niewiele wniosły do sprawy. Natomiast zapytania kierowane do Kuratorium Oświaty w Kielcach, Inspektorat Oświaty w Sandomierzu, Archiwum Państwowe w Lublinie Oddział Chełmie, Archiwum Państwowe w Lublinie oraz Archiwum Państwowym w Kielcach oddział w Sandomierzu ul. Żydowska 4, Archiwum Państwowe w Kielcach ul. Warszawska 17 przyniosły cząstkowe wiadomości o jego powojennych losach. W Archiwum Państwowym w Kielcach w zespole akt Kuratorium Okręgu Szkolnego w Kielcach z lat 1945 - 1950 sygn. 157 i 158 - wykazy imienne obsady etatów urzędników i niższych funkcjonariuszy w Inspektoratach Szkolnych Kuratorium w Kielcach (tabelaryczne) znajdują się zapisy, że Piotr Grochmalicki urodzony w 1901 roku, posiadający 6 grupę uposażenia zatrudniony był w powiecie sandomierskim, jako podinspektor szkolny. W powyższych wykazach nie zawarto innych dodatkowych informacji. Udało się jedynie ustalić, że mieszkał w Rzeszowie. W Archiwum Państwowym w Rzeszowie w zasobie, teczce WKKP w Rzeszowie sygnatura 58/1246/0/687, 7595 znajduje się uchwała Wojewódzkiej Komisji Kontroli Partyjnej w Rzeszowie z 1950 roku, w której możemy wyczytać, że Piotr Grochmalicki był synem Franciszka, ur. dnia 25 VI 1901 roku w Błażowej, pochodzenia chłopskiego, członek PPR. Od 1947 roku Kierownik Wydziału Oświaty Wojewódzkiej Rady Narodowej w Rzeszowie. Przez WKKP został obwiniony za intrygi i zaniedbania w pracy. Więcej na jego temat w zasobie – aktach WRN w Rzeszowie oraz teczce osobowej / zespół nr. 1246 sygn. 4092 /. Po wojnie pracując w województwie rzeszowskim opublikował artykuły w tamtejszej prasie. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie W opracowaniu zatytułowanym „**Bibliografia Rzeszowszczyzny 1944 – 1963**” (Artykuły z czasopism) Rzeszów 1968., Wymieniony jest Piotr Grochmalicki pod numeracją porządkową wykazanych publikacji 3660 i 4897 w następującej prasie: 1) „**Nowiny Rzeszowskie**” Rok IV 1952 Nr. 119 str.3 zatytułowany „**Rozwój szkolnictwa w województwie rzeszowskim**”, 2) „**Nowiny Tygodnia**” (cotygodniowy dodatek do „Nowin Rzeszowskich”) Rok V; 1954. Nr. 2. s. 1 „**Zadania bibliotek publicznych [województwa rzeszowskiego]**”. W Przemyślu dawna bursa żydowska w latach 1949-1950 została przejęta przez państwo na Państwowy Dom Dziecka, a ówczesny naczelnik Wydziału Opieki Nad Dzieckiem w Kuratorium Okręgu Szkolnego w Rzeszowie, wizytator pani Kazimiera Holzer oraz p. Piotr Grochmalicki, zajęli się organizacją domu, który wymagał pewnej adaptacji i remontu. W krótkim czasie remont udało się z powodzeniem zakończyć. Następny ślad prowadził do Opola. W roku szkolnym 1954/55 mgr Piotr Grochmalicki objął funkcję dyrektora w Szkole Podstawowej i Liceum Ogólnokształcącym TPD Nr. 11 w Opolu, którą sprawował dwa lata (1954/55 -1955/56).

(01.09.1930r. – 19.05.1932r.)

Stanisław Świca³

(23.05.1932r. – 26.09.1933 r.- urlopowany)

Feliks Turewicz⁴

(26.09.1933 r. – 16.07.1934 r.)

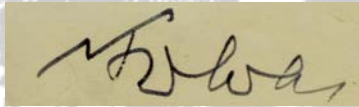
Szkola Nr 1

³ Ur. 8 maja 1900 roku, w miejscowości Chodorów pow. Bibrka. W Rejowcu od 22 maja 1932 roku

⁴ Feliks Turewicz ur. 7 X 1901? (7 XI 1905 – dane z akt osobowych) w rodzinie chłopskiej w Dubience pow. chełmski w miejscowości Dubienka pow. chełmski, syn Stanisława i Antoniny z Janickich. W 1923r. ukończył Seminarium Nauczycielskie w Chełmie i zaczął uczyć od 1września 1923 roku w 7 kl. Szkole pow. w Rejowcu śpiewu i wych. fiz. Tam zorganizował chór i orkiestrę uczniowską w 1927 – 28 r. skończył w Poznaniu kurs wychowania fizycz. Interesował się spółdzielczością, był członkiem Komisji Rewizyjnej i członkiem Kasy Stefczyka. Założył w szkole sklepik uczniowski. Jako członek ZNP prowadził w Ognisku Kasę Samopomocy Nauczycielskiej? Utrzymywał kontakt z młodzieżą pozaszkolną. Wraz z kol. Mardoniem organizował przedstawienia młodzieżowe. Na początku okupacji hitlerowskiej opiekował się wysiedleńcami starając się dla nich o lokum i częściowo o zapasy żywności (wyjeżdżał do pobliskich wsi). W 1940 r nawiązał kontakt z tajną organizacją (przynosił do domu tajne gazetki). IIV 1941r. został aresztowany w klasie i wywieziony do Chełma, stąd po przesłuchaniach z torturami (skrwawioną bielizną przysłał do domu) został wywieziony do Oświęcimia. 25 stycznia 1942r. żona otrzymała zawiadomienie o śmierci swego męża Feliksa Turewicza, który zmarł w Oranienburgu”. Na podstawie wpisu dokonanego przez Franciszkę Turewicz (żonę Feliksa) w roku 1975 na stronie 28 Księgi zasłużonych nauczycieli ZNP w Chełmie.

Stanisław Świca
(18.08.1934 r. – 01.09.1936 r.)
Szkoła Nr 1

Kazimierz Sowa⁵
(01.09.1936 r. – wrzesień 1939 r.)
Szkoła Nr 2

Feliks Turewicz
(18.08.1934 r. – 01.09.1935 r.)
Szkoła Nr 1

⁵ Ur. 21 lutego 1902 roku, w miejscowości Jarczyn pow. Stanisławowski, syn Józefa i Marii z Ostaszewskich. W Rejowcu od 1 września 1936 roku

Antoni Mardoń⁶
(01.09.1935 r. – 16.09.1937 r.- urlopowany)
Szkoła Nr 1

Kazimierz Gaczol⁷
(16.09.1937 r. – 01.12.1938 r.)
Szkoła Nr 2

Antoni Mardoń
(01.12.1938 r. – wrzesień 1939 r.)
Szkoła Nr 2

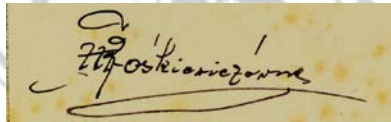
⁶ Ur. 9 czerwca 1902 roku w miejscowości Krzczonów pow. lubelski, syn Piotra i Zofii z Kurów. Od 1924 roku nauczyciel szkoły powszechnej w Krzczonowie. Żulin od 1 sierpnia 1935 roku do 31 grudnia 1935 roku. W Rejowcu w szkole Nr 2 od 1 stycznia 1936 do 1 września 1939 roku. Od września 1939 roku do 31 marca 1941 roku.

⁷ Ur 19 lipca 1903 w miejscowości Wieliczka woj. krakowskie, syn Jana i Aleksandry z Urbanów biegle j. niemiecki i francuski. Przeniesiony z Dorohuska do Rejowca. Szkoła Podstawowa Nr 2. Od 1 września 1937 roku . Wcześniej pracował w Busku /kieleckie, Grzybów, Włodawa.

Kierownicy 7-mio Klasowej Polskiej Publicznej Szkoły Powszechnej w Rejowcu w latach 1939 – 1944.

Antoni Mardoń⁸
(01.01.1940 r. – 31.03.1941 r.)

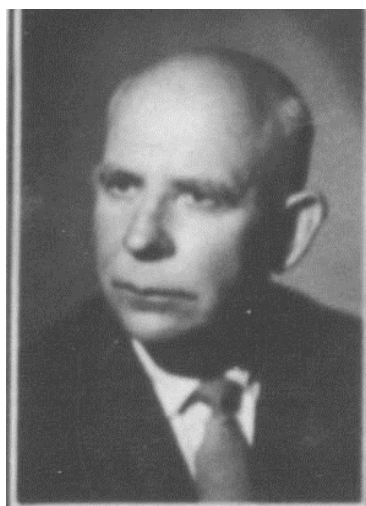
Maria Bośkiewicz⁹
(01.04.1941 r. – czerwiec 1944 r. po. kierownika szkoły)

Kierownik szkoły w Rejowcu od roku szkolnego 1944/45

⁸ Od grudnia 1939 roku do 31 marca 1941 roku kierował 7-mio Klasową Polską Publiczną Szkołą Powszechną w Rejowcu. Na podstawie dokumentów a teczce osobowej przebieg jego pracy zawodowej był następujący; Szkoły Powszechne –

- Stróża, nauczyciel 1.08.1922r – 31.07.1923r . - Krzczonów, nauczyciel 1.08.1923r- 31.07.1933r , Ratoszyn , nauczyciel 1.08.1933r – 31.07.1935r. , Żulin ,p.o. Kierownika 1.08.1935r – 31.12.1935r , Rejowiec , p.o. Kierownika szk. Nr 2 od 1.01.1936r --- , Rejowiec, p.o kierownika szkoły powszechnej 1.09.1939r – 31.03.1941r . (ten ostatni zapis dokonano w karcie odręcznie przez niemieckich pracowników inspektoratu .)

⁹ (1899 – 1974) Rozpoczęła pracę w szkole w Rejowcu od dnia 1 września 1922 roku.Do roku 1939 pracowała w Publicznej Szkole Powszechnej Stopnia III Nr 1 im. Henryka Dąbrowskiego. Pod koniec 1939 roku została zatrudniona w 7-mio Klasowej Polskiej Publicznej Szkole Powszechnej w Rejowcu. Od końca marca 1941 roku do zakończenia okupacji niemieckiej pełniła obowiązki kierownika szkoły.

Stanisław Zwierzyński¹⁰

Stanisław Zwierzyński został powołany we wrześniu 1944 rok na kierownika szkoły w Rejowcu. Cieszył się pełnym zaufaniem nowej władzy.¹¹

W czasie II wojny światowej i po niej następowały szybkie zmiany tak w nazewnictwie oraz organizacji szkolnictwa rejowieckiego. Będzie to tematem w najbliższym czasie. Przykładowo: 7-klasowa ukraińska publiczna szkoła powszechna w Rejowcu, Publiczna szkoła powszechna stopnia III im. Henryka Dąbrowskiego w Rejowcu z polskim językiem nauczania, Publiczna Szkoła Powszechna stopnia III im. Henryka Dąbrowskiego w Rejowcu z polskim językiem wykładowym, od 1947/48-1950/51 Szkoła Ogólnokształcąca Stopnia Podstawowego i Licealnego, od 1950/51 Państwowa Szkoła Ogólnokształcąca Stopnia Podstawowego i Licealnego Nr. 508 w Rejowcu, nazewnictwo 11-latkę zmieniało się często i tak w roku szkolnym, 1952/53 Szkoła Ogólnokształcąca Stopnia Podstawowego i Licealnego, 1959/60 Szkoła Podstawowa i Liceum Ogólnokształcące Nr. 13, 1964/65 Szkoła Podstawowa i Liceum Ogólnokształcące In. Mikołaja Reja w Rejowcu, 1969/70 Faktyczne rozdzielenie 11-latkę na dwie odrębne placówki: Szkołę Podstawową i Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Reja w Rejowcu itd.

¹⁰ Ur.28.grudnia 1901 – zm. 15 maja 1971 Od samego początku swojego pobytu w Rejowcu angażował się w życie społeczności lokalnej.

¹¹ . Świadczy o tym między innymi znamieny zapis dokonany przez żonę Helenę Zwierzyńską w roku 1975 w księdze Honorowej ZNP w Chełmie na stronie 131 - w której czytamy:

(...) „*Poza pracą pedagogiczną i społeczną z równym zapalem i poświęceniem był oddany pracy partyjnej, która rozpoczął w 1944 roku jako członek PPR – u , był sekretarzem propagandy w Komitecie Miejskim , członkiem PK PZPR oraz członkiem egzekutywy PK* „Wyjaśnienie od autorów – Komitet Miejski, to Komitet Miejski Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Rejowcu. PK - chodzi o członka Egzekutywy Powiatowego Komitetu Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.